

Ekološko kmetovanje na Salzburškem (1)

Polovica kmetij je že ekoloških

Darja Zemljič

Avstrijska zvezna dežela Salzburg ni znana le po rudnikih soli in jezerih ter klasični glasbi, temveč v zadnjem obdobju predvsem kot regija z uspešnim modelom ekološkega kmetovanja. Imajo namreč najvišji delež ekoloških kmetij v državi in so smerokaz, da skupni evropski cilj 25 % eko kmetij do 2030 ni neuresničljiv, če je zato volja. Zato so zgled na tem področju ne le drugim državam, temveč tudi vsem drugim deželam znotraj Avstrije, ki je na tem področju vodilna v Evropi.

Predstavniki združenja Bioaustria, ki so nam prehojeno razvojno pot predstavili na sedežu v Seehamu, v zaledju Salzburga, so bili zelo jasni, da je zato potrebno desetletja sistematičnega strokovnega dela, močna politična podpora ter jasni cilji v celi državi, česar nam v Sloveniji močno primanjkuje v celotnem kmetijstvu.

Ob spoznavanju njihovih pristopov in načinov kmetovanja in predvsem načinu razmišljanja je mogoče razširiti tudi svoja obzorja, zato se je k severnim sosedom septembra odpravila skupina slovenskih ekoloških kmetov, članov Združenja društev ekoloških kmetov Slovenije (ZDEKS), in na pot so povabili tudi naš tednik. To edino organizacijo slovenskih ekoloških kmetov vodi Aleš Fister, prevzemnik na kmetiji Eko porta iz Podnarta, še vedno zelo aktivna pa je tudi podpredsednica Marija Marinček.

V zaledju Salzburga so nam predstavili kmetije in njihov kompleksni način razmišljanja trije uspešni gospodarji. Način kmetovanja v tem območju, ki meji na Bavarsko in na Tirolsko, je seveda pogojen z naravnimi danostmi. V deželi s prevladujočim travinjem je vodilna živinoreja, z mlekom so 140-odstotno samooskrbni in ga zato izvažajo, meso pa tudi prodajajo. Na njivah imajo žita, zelenjave in sadja pa le za vzorec, dobro razvito pa je tudi čebelarstvo.

V Avstriji je bilo (leta 2021) 107.842 kmetij, ki obdelujejo skupaj 2.565.555 hektarjev. V celotni Avstriji je 24.480 oz. 23 % ekoloških kmetij, ki obdelujejo 679.872 hektarjev, kar predstavlja 27 % zemljišč. V zvezni deželi Salzburg je skupaj 7547 kmetij, pri čemer je 3766 ekoloških in 1500 članic Bio Austria. Salzburške ekološke kmetije obdelujejo 171.604 hektarjev.

430 PARTNERJEV V CELOTNI OSKRBNI VERIGI

Razvoja ekološkega kmetovanja v Avstriji si ni mogoče predstavljati brez najstarejšega združenja ekoloških kmetov Bioaustria (BA), ki povezuje 13.000 avstrijskih ekoloških kmetij. Ker deluje že od leta 1979, je tudi najstarejše evropsko združenje eko kmetov. BA je organizirana po deželah, konkretno na Salzburškem ima 1500 članov, in še 430 partnerjev ima na področju gastronomije, predelave, trgovine. Glavna naloga ekološkega kmetovanja in hkrati združenja je oskrba prebivalstva z zdravo hrano tako prek javnih kuhinj kot posamično. Na drugem mestu pa je utrjevanje ekološkega kmetijstva kot najbolj trajnostne oblike kmetovanja, za kar podpirajo člane na štirih področjih: interesno zastopajo ekološko kmetijstvo, skrbijo za strokovno svetovanje ekološkim kmetijam in jih podpirajo strokovno pri trženju in projektih ter izobražujejo in osveščajo javnost o eko kmetijstvu čez medije, je predstavil **Andreas Schweighofer**, od leta 1992 direktor združenja Bio Austria Salzburg. Schweighofer, ki dobro sodeluje tudi s slovenskim ZDEKS, je med vodilnimi avstrijskimi strokovnjaki na tem področju že od samega začetka, saj je pomagal vzpostaviti prve kontrolne organizacije za eko kmetovanje v Avstriji. »Naše interesno zastopstvo vključuje tudi zastopanje v kmetijski politiki na nacionalni ravni in pri izvajanju evropskih uredb na drugi strani. Četrtno sredstev za delovanje predstavljajo članarine, BA pa ima v vsaki zvezni deželi svoje predstavništvo z upravnim odborom, sestavljenim izključno iz kmetov in kmetic. Zveza ima v deželi Salzburgu osem, v celi državi pa 60 zaposlenih.

Udeleženci strokovnega obiska ekoloških kmetij na Salzburškem

BioArt Campus v Seehamu ob Wallersee združuje pod eno streho restavracijo, prodajalno, oljarno, destilarno, čokoladnico in še vrsto drugih.

Andreas Schweighofer v prodajalni BioArt Campusa, kjer je sedež Salzburškega združenja Bio Austria.

PLIMOVANJE Z REFORMAMI SKP

Eko sektor je BA zastopala pri oblikovanju SKP v Avstriji in se zavzemala za ustrezen delež javnih podpor eko sektorju v kmetijskem proračunu. Za članstvo najpomembnejši del pa je neposredno kmetijsko svetovanje in prenos znanstvenih spoznanj. Na Salzburškem imajo štiri sodelavce na področju kmetijskih raziskav za pridelavo in trženje. Kmetom svetujejo osebno in po telefonu in spletu ter organizirajo tudi tečaje in izobraževalne prireditve. Pomembni člani pa so še iz nekmetijskih vrst – hotelirji, restavracije in javne kuhinje, ter kmetijski verigi Spar in Aldi, s katerimi sodelujejo v projektu Salzburška dežela – bio raj skupaj s turistično organizacijo.

Ekološko kmetijstvo tudi pri sosedih (tako kot se to dogaja tudi v Sloveniji) plimuje skupaj z reformami SKP, ker se vsakih sedem oz. pet let spreminja delež neposrednih plačil na površino za eko kmetijstvo. Največjo rast so imeli v letih 1993 in 1994, ker so bile subvencije zelo visoke, od leta 2000 pa do 2021 pa se je število ekoloških kmetij iz tedanjih 11 % do sedaj več kot podvojilo. Vendar je tudi pri njih značilno, da ob izteku petletnih pogodb številne kmetije iz eko kmetovanja izstopijo, a hkrati tudi številne nove vstopijo, zato je bilanca sektorja

po vsakem obdobju kljub temu pozitivna. A ravno zaradi tega, je poudaril Schweighofer, je aktivna vloga BA pri oblikovanju nacionalne kmetijske politike izjemno pomembna.

Za uspeh eko kmetijstva v Avstriji pa je bilo ključno, je razložil direktor BA, da so za eko ne le postavili merila, temveč postavili tudi zakonodajne temelje. Leta 1980 so tako oblikovali eko in živilsko zakonodajo in imeli pravno osnovo veliko pred drugimi članicami EU. »Ekološko kmetijstvo je zato to, kar je zapisano v tem zakonu, ta pa je osnova za delo v trženju in z različnimi javnostmi. Že na začetku 90. let pa smo določili subvencije za ekološke kmetije v posameznih deželah. Ker je imele ekološko kmetijstvo podporo v javnosti, je podpora temu sektorju koristila tudi politikom,« je izpostavil dejavnike uspeha v Avstriji naš sogovornik.

Ob vsakem obisku kmetijskih strokovnjakov v Avstriji pa je tudi očitno, kako zelo so zavezani in odgovorni svojim kmetom, ne zgolj zato, ker so od kmetij odvisni finančno, temveč tudi etično. Zavedajo se namreč, da so s predajo in ustvarjanjem novih strokovnih znanj in rešitev posredno odgovorni za obstoj kmetij in oskrbo s hrano v državi. Najbrž pa bi bilo zanje usodno tudi nezadovoljstvo kmetov z njihovim delom.